

La sentència de 1587 sobre les pastures del Perelló contra la vila de Tivissa

Gerard MARÍ i BRULL

RESUM

Anàlisi de la sentència promulgada el 10 de gener de 1587 per la Reial Audiència de Catalunya sobre el litigi que va enfrontar entre el 1581 i el 1587 les poblacions de Tivissa i el Perelló amb motiu de les pastures del terme perellonenc. Estudi del seu desenvolupament, de les accions dutes a terme per les parts (o els seus representants) i de la documentació que va ser aportada en defensa dels respectius arguments.

RESUMEN

Análisis de la sentencia promulgada el 10 de enero de 1587 por la Real Audiencia de Cataluña sobre el litigio que enfrentó entre los años 1581 y 1587 las poblaciones de Tivissa y el Perelló con motivo de los pastos del término del Perelló. Estudio de su desarrollo, de las acciones llevadas a cabo por las partes (o sus representantes) y de la documentación que fue aportada en defensa de los respectivos argumentos.

ABSTRACT

Analysis of the sentence promulgated the 10 of January of 1587 by the Reial Audiència of Catalonia on the litigation during the years 1581 and 1587 between the populations of Tivissa and El Perelló in the occasion of the grass of the term of El Perelló. Study of its development, the carried out actions by the parts (or their representatives) and of the documentation contributed in defense of the respective arguments.

La historiografia del Perelló dedicada al segle XVI generalment es dedica a referències més o menys extenses sobre episodis de pirateria costanera procedent del nord d'Àfrica, per passar ràpidament al segle següent, amb la Guerra dels Segadors contra Felip IV i el setge i presa del poble l'any 1640 per les tropes castellanes. Gairebé no hi ha bibliografia que tracti explícitament del Perelló a partir de l'època medieval.

La documentació presentada aquí ens situa a finals del segle XVI, exactament entre 1581 i 1587, i ens ofereix una visió diferent d'aquest període en referir-se a qüestions de ramaderia i pastures.

Es tracta d'un litigi entre Tivissa i el Perelló per decidir si els primers tenien dret a pasturar els seus bestiar en el terme perellonenc sense pagar els drets corresponents.

La base utilitzada és la sentència donada a la Reial Audiència de Catalunya l'any 1587. Aquesta institució era l'òrgan d'administració de justícia que actuava com a Tribunal Suprem al Principat.

Entenia en processos civils per quantia superior a les 300 lliures, en conflictes de jurisdiccions, en casos criminals on estiguessin implicats nobles o eclesiàstics, i en crims especialment greus, com ara falsificació de moneda o robatori de camí ral. En segona instància entenia en processos civils i criminals que haguessin estat portats abans a les corts locals (del batlle o veguer) i on havia estat desestimada una apel·lació.

El document en qüestió es troba a l'Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre, en el fons municipal de Tortosa, al calaix del Perelló, Fullola, l'Aldea i Camarles, número 26. Es tracta d'un petit quadern de 7 fulls en pergamí, amb un total d'onze pàgines escrites en llatí. El seu estat de conservació és molt bo.

D'aquest mateix document tenim una còpia a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en la secció de Cancelleria, registre 4667, en els folis 187r a 215v. Aquest registre correspon al tipus anomenat *Commune* i conté documentació de la lloctinença del rei Felip II de l'any 1596.

També tenim una altra còpia al registre 4844, als folis 194r a 195r. Aquest és del tipus *Sententiarum*, també de la lloctinença de Felip II, i amb documentació dels anys 1595 a 1547. Aquesta, però, està incompleta, amb

una referència que remet al registre anteriorment citat: *Est ad longum registrata in Comuni Locumtenentie V, folio CLXXXVIII*.

El litigi

En un ràpid resum, el conflicte va ser originat pels habitants de la vila de Tivissa, els quals asseguraven tenir el dret de portar lliurement els seus bestiar (de qualsevol espècie i natura, gran i petit) a pasturar pel terme general de la ciutat de Tortosa i, per tant, per terres del Perelló, ja que el seu terme està comprès dins el terme general de Tortosa.

Conseqüentment, van al·legar que estaven exempts del pagament de qualsevol lleuda, herbatge i vectigal per aquest concepte, i que no podien ser penyorats ni molestats per ningú per no tenir l'acostumat albarà que acreditava el fet d'haver pagat els dits impostos.

Però, malgrat aquest dret que ells reivindicaven, els jurats del Perelló, en Mateu Rahull i en Joan Martí, i altres habitants de la població, així com el mateix batlle i altres oficials, els van molestar indegudament, van penyorar els seus animals amb motiu de la lleuda i l'herbatge, i els van exigir que paguessin el dret a pasturar. A causa d'això, els tivissencs van portar el cas a ser jutjat a la Reial Audiència.

Els representants de les parts

Aquest litigi va ser plantejat a la Reial Audiència pel síndic i procurador de la universitat de la vila i terme de Tivissa, en Jaume Peralba, en una data imprecisa, però dins de l'any 1581.

Dos anys abans, el 10 de juliol del 1579, els jurats i el Consell General de Tivissa havien creat síndics representants seus en Marc Domènec, en Pere Torner, en Tomàs Fraga, en Joan Nebot, en Francesc Perelló i en Joan Alcait, fins que el dia 15 de desembre del 1581 va ser substituït aquest darrer per en Jaume Peralba. Aquest va ser el representant de la vila de Tivissa mentre va durar el procés.

1. Aquesta numeració correspon a la cita antiga del registre 4667, en el qual tenim la nota contrària: *Non bene hic, sed in Sententiarum Locumtenentie XVII, folio CCXXV*. Es refereix al fet que la sentència hauria d'haver estat copiada en el corresponent registre *Sententiarum* i no en el *Commune*.

Pel que fa al representant del Perelló, el 9 de desembre de 1581, un cop ja iniciat el procés, els jurats perellonencs van designar síndics el doctor en lleis Josep Mur i el notari Andreu Cesilla, tots dos de Barcelona.

Cinc dies més tard, el 14, en Josep Mur va ser substituït per en Joan Fàbregues, el qual va ser confirmat com a síndic mitjançant una nova carta del 9 de gener del 1582, juntament amb el ja citat Andreu Cesilla. En realitat, serà en Joan Fàbregues qui durà endavant el procés per defensar la part demandada, el Perelló.

La causa va ser encarregada el 24 de novembre de 1581 al doctor de la Reial Audiència Miquel Cordelles. Però, com que aquest va ser promogut al càrrec de regent la Cancelleria amb anterioritat al 17 de febrer del 1582, va ser designat en lloc seu en Miquel de Tamarit, el qual va portar el procés fins a la seva conclusió, llevat d'un període de temps indeterminat en què per malaltia va ser substituït per en Francesc Puig.

Evolució del procés

Com ja s'ha dit, el síndic representant de Tivissa, Jaume Peralba, desencadena el procés l'any 1581 en presentar a la Reial Audiència una suplicació on planteja la causa i dóna els arguments ja citats: llibertat dels tivissencs per pasturar el seu bestiar en el terme del Perelló sense pagar els drets acostumats, i queixa per algunes penyores que els perellonencs havien fet de manera indeguda i injusta sobre alguns animals propietat d'habitants de Tivissa, penyores que contradeïen diversos privilegis que ells tenien (especialment un del rei Martí, concedint que fossin exempts d'aquests pagaments).

En conseqüència, i al·legant que havien estat violats els seus privilegis i els seus drets, va demanar que la causa fos acceptada per la Reial Audiència i que fos comissionat algun conseller per a dirigir-la, com de fet es va fer el 24 de novembre en ser designat el doctor Miquel Cordelles amb aquesta finalitat.

Al llarg de tot el procés, que durarà fins al gener del 1587, cada una de les parts va anar presentant la documentació i els testimonis que creien necessaris per a defensar les seves corresponents posicions, molt sovint enfrontat-se i contradient-se mútuament.

Un extens exemple d'aquesta pugna entre les parts el trobem el 20 de desembre del 1581. Aquest dia, el procurador fiscal de la Batllia General

de Catalunya, en Joan Palmer, es va oposar al fet que la causa fos vista a la Reial Audiència, la qual cosa va ser contradita pel síndic de Tivissa el dia 22 del mateix mes.

Aquesta qüestió va ser resolta mitjançant una provisió del 7 d'abril del 1582, amb la qual Miquel de Tamarit va desestimar l'oposició presentada pel dit procurador fiscal. Però aleshores, el síndic del Perelló no va acceptar aquesta resolució i va presentar una queixa per a què tornessin a revisar els arguments del procurador fiscal.

Per dilucidar la procedència o no d'aquesta queixa, el 23 d'agost es van reunir diversos doctors de l'Audiència (Miquel Joan Quintana, Damià Osset, Miquel de Tamarit, Joan Amell i Francesc Puig), els quals conclogueren que la provisió de Miquel de Tamarit del 7 d'abril era correcta, i no van acceptar la queixa de Joan Fàbregues². Quatre dies més tard, es va promulgar la sentència d'aquesta conclusió, la qual no s'ha pogut localitzar.

A conseqüència d'aquesta sentència, Miquel de Tamarit va disposar el 27 d'octubre que s'apliqués el contingut de la seva provisió, a la qual cosa es va oposar una altra vegada en Joan Fàbregues, fins que una resolució del 3 de desembre va desestimar definitivament aquesta oposició, i es va poder continuar el procés, que havia romàs aturat durant tot el temps que va durar aquest afer.

Per seguir més detalladament el desenvolupament de la causa, es pot veure la cronologia següent, que es desprèn del text de la sentència. Les actuacions de les parts corresponents als anys 1585 i 1586 són menys detallades, ja que no se'ns dóna la referència temporal i per això les hem hagut d'indicar amb les sigles "s. d." (sense data).

10, juliol, 1579. Carta de sindicat firmada pels jurats i Consell General de Tivissa a favor de Marc Domènec, Pere Torner, Tomàs Fraga, Joan Nebot, Francesc Perelló i Joan Alcayt.

s.d. Suplicació lliurada per Jaume Peralba, síndic de la universitat de Tivissa, demanant que la Reial Audiència avoqui la causa i que hi sigui comissionat algun conseller.

24, novembre, 1581. Avocació de la causa i comissió al magnífic Miquel Cordelles, doctor de la Reial Audiència.

* Provisió per a què es facin les lletres citatòries i inhibitòries.

2. A.C.A., Reial Audiència, Conclusions civils, any 1582, folis 131r-132r. Vegeu document 1.

s. d. Lletres citatòries i inhibidores dirigides a Mateu Rahull i Joan Martí, jurats del Perelló, al batlle o qualsevol altre oficial i al guarda.

9, desembre, 1581. Carta de sindicat firmat pels jurats del Perelló a favor de Josep Mur, doctor en dret, i d'Andreu Cesilla, notari, ciutadans de Barcelona.

14, desembre, 1581. Carta de substitució de Josep Mur per Joan Fàbregues.

15, desembre, 1581. Carta de substitució de Joan Alcayt per Jaume Peralba.

16, desembre, 1581. Cèdula de petició lliurada per Jaume Peralba, en la qual consta la suplicació abans presentada, les lletres citatòries i inhibidores amb la seva presentació, la seva potestat i altres actes i documents.

- * Document de presentació de les lletres citatòries i inhibidores.

- * Carta de sindicat del 10 de juliol del 1579.

- * Carta de substitució del 15 de desembre del 1581.

- * Còpia d'un Privilegi del rei Martí, concedit a les viles i llocs de la Baronia d'Entença, sobre franquesa. Barcelona, 10 d'abril del 1405.

- * Sentència donada pel batlle de Tortosa sobre franquesa i pagament de lleuda i altres drets, a favor de la vila de Tivissa, datada el 17 d'abril del 1553.

18, desembre, 1581. Cèdula de compareixença lliurada per Joan Fàbregues, causídic, ciutadà de Barcelona, síndic i procurador de la universitat i lloc del Perelló, amb la qual exhibeix la seva potestat.

- * Carta de sindicat del 9 de desembre del 1581.

- * Carta de substitució del 14 de desembre del 1581.

18, desembre, 1581. Carta de penyora.

20, desembre, 1581. Suplicació lliurada pel procurador fiscal de la Batllia General, en Joan Palmer, oposant-se a l'ingrés de la causa a la Reial Audiència.

- * Pragmàtica reial concedida a la Batllia General sobre l'avocació per la Reial Audiència de les causes pertanyents a la Batllia.

- * Document d'arrendament de les lleudes i altres drets reials de la ciutat i vegueria de Tortosa i del castell i terme d'Amposta i d'altres llocs, firmat pel lloctinent del batlle general, a favor de Julià Cabestany, tintorer de cera, ciutadà de Barcelona, del 20 de febrer del 1581.

22, desembre, 1581. Cèdula de Jaume Peralba, contradient l'oposició del procurador fiscal.

22, desembre, 1581. Document de requesta presentat pel síndic de Tivissa als jurats del Perelló.

9, gener, 1582. Carta de sindicat firmada per la universitat i singulars homes de la Poble de la Font del Perelló a favor d'Andreu Cesilla i d'en Joan Fàbregues.

11, gener, 1582. Suplicació lliurada per Jaume Peralba, demanant que siguin revocades les coses fetes pels homes del Perelló, exhibint un document de penyora i d'altres.

* Document de requesta del 22 de desembre del 1581.

13, gener, 1582. Caució prestada per Joan Alcayt, síndic de la universitat de la vila i terme de Tivissa, en la qual va prometre atènyer-se a judici.

23, gener, 1582. Articles lliurats per en Joan Fàbregues.

27, gener, 1582. Cèdula de Jaume Peralba contradient l'admissió dels articles lliurats per Joan Fàbregues el 23 de gener.

13, febrer, 1582. Carta de requisició presentada pel síndic de la vila del Perelló a Joan Rahull, pagès de Tivissa.

17, febrer, 1582. Suplicació de Jaume Peralba, demanant que per haver estat designat Miquel Cordelles regent de la Cancelleria, sigui designat un altre conseller en lloc seu.

s. d. Comissió de la causa a Miquel de Tamarit.

5, març, 1582. Articles lliurats per Joan Fàbregues (segon cop).

* Document de comptes extret dels llibres de la universitat de la vila del Perelló.

* Establiments de l'1 de setembre del 1581 firmats pels jutges ordinaris de la ciutat de Tortosa a la universitat del Perelló.

* Carta de penyora del 18 de desembre del 1581.

* Carta de requisició a Joan Rahull del 13 de febrer del 1582.

14, març, 1582. Partida feta a la Taula de Barcelona a Joan Rahull del Masnou, pagès de la vila de Tivissa, per part de Joan Fàbregues, de 5 lliures i 10 sous.

7, abril, 1582. Provisió de Miquel de Tamarit sobre diversos temes:

Que es procedeixi en la causa, malgrat les excepcions del procurador fiscal (del 20 de desembre del 1581).

Que no té lloc per ara la revocació dels actes fets pels del Perelló, sinó que es faci segons sigui de dret (suplicat per Jaume Peralba l'11 de gener del 1582).

Són admesos els articles lliurats per Joan Fàbregues el 23 de gener (contradits per Jaume Peralba el 27 de gener del 1582).

Que siguin tornades les penyores, feta caució del dit Rahull d'atenir-se al dret i a la cosa jutjada (el 14 de març del 1582).

En Joan Fàbregues fa suplicació, la qual és encarregada a Damià Osset, conseller reial.

27, agost, 1582. Conclusió de ratificació de sentència sobre la causa de la suplicació de Joan Fàbregues de 7 d'abril, referent en Damià Osset, en què es resol que va ser ben proveït per Miquel de Tamarit i mal suplicat pel dit Joan Fàbregues.

1, setembre, 1582. Carta de requisició presentada per Joan Nebot, síndic de Tivissa, a Pere Pastor, jurat en cap, i a Jeroni Pallarès, jurat segon de la universitat del Perelló.

1, octubre, 1582. Caució prestada pel síndic de Tivissa d'atenir-se a dret i a la cosa jutjada.

27, octubre, 1582. Provisió de Miquel de Tamarit per a què sigui executada la provisió del 7 d'abril.

5, novembre, 1582. Suplicació per part de Joan Fàbregues contra la provisió de Miquel de Tamarit del dia 27 d'octubre.

9, novembre, 1582. Suplicació de Jaume Peralba, presentant diversos documents.

* Carta de requisició de l'1 de setembre del 1582.

3, desembre, 1582. Provisió de Miquel de Tamarit perseverant en la provisió del 27 d'octubre, que va ser suplicat per en Joan Fàbregues, i en vigor de la qual es fan cartes per la restitució de les penyores.

16, desembre, 1582. Carta de requisició presentada per Joan Alcalt, síndic de Tivissa, als jurats del Perelló, Pere Pastor i Jeroni Pallarès.

19, gener, 1583. Provisió disposant la restitució de les penyores, atesa la caució prestada pel síndic de Tivissa.

29, gener, 1583. Caució feta pel síndic de Tivissa, Jaume Peralba.

31, gener, 1583. Carta de requisició presentada per Joan Alcalt, síndic de Tivissa, als jurats del Perelló, Pere Pastor i Jeroni Planes (Pallarès).

8, març, 1583. Carta de requisició presentada per Joan Alcalt, síndic de Tivissa, a Jeroni Pallarès, jurat segon del Perelló.

s. d. Carta de la resposta feta per la universitat del Perelló, presentada per Jaume Peralba.

18, maig, 1583. Provisió de Miquel de Tamarit.

24, maig, 1583. Articles lliurats per en Jaume Peralba.

23, juny, 1583. Articles lliurats per en Joan Fàbregues, amb la concessió d'un termini per a demostrar-los.

s. d. Cartes compulsòries fetes per la universitat de Tivissa.

30, juny, 1583. Publicació dels testimonis que aporten les parts i les seves declaracions.

s. d. Articles d'objecció presentats per Joan Alcalt, juntament amb la suplicació que sigui encomanada la causa a algun conseller reial durant la malaltia de Miquel de Tamarit.

* Comissió de la causa a Francesc Puig. Concessió d'un termini per a provar els articles presentats.

s. d. Cartes compulsòries fetes per la universitat de Tivissa.

7, setembre, 1583. Publicació dels testimonis referents als articles d'objecció i les seves declaracions.

* Lletres sobre la vida i fama dels dits testimonis.

29, desembre, 1583. Carta de requisició presentada per Joan Alcalt, síndic de Tivissa, a Pere Pastor, jurat en cap del Perelló.

7, gener, 1584. Provisió de la denunciació del procés entre les causes majors.

21, gener, 1584. Cèdula lliurada per Jaume Peralba, on demana els fets de la cèdula de Joan Fàbregues del dia 23 i contradiu la inserció dels dits documents i l'admissió dels articles.

27, gener, 1584. Suplicació lliurada per Jaume Peralba, on demana que sigui inserida la sentència del 8 d'agost del 1551 entre el síndic de Miravet i el del Perelló, que va arribar al seu coneixement després del procés de denunciació, oferint el jurament acostumat.

* Provisió que sigui inserida.

28, maig, 1584. Provisió de Miquel de Tamarit sobre l'admissió dels articles lliurats pels homes de Tivissa el 16 de gener i la concessió o no de dilació per provar-los. No admet alguns articles que són proves mitjançant declaració de testimonis i les vol per documents, i concedeix un termini de trenta dies per a què els puguin aportar. Accepta tots els altres articles.

1, juny, 1584. Articles lliurats per en Joan Fàbregues.

6, juny, 1584. Cèdula lliurada per Jaume Peralba contradient l'admissió dels articles presentats el dia 1 per Joan Fàbregues.

13, setembre, 1584. Articles lliurats per Jaume Peralba.

1, octubre, 1584. Articles lliurats per Joan Fàbregues.

11, octubre, 1584. Articles lliurats per Jaume Peralba i termini per a demostrar-los.

s. d. Lletres compulsòries dirigides al notari de la causa per rebre testimonis de les dues parts.

s. d. Declaracions dels testimonis de les dues parts.

s. d. Provisió o declaració del regent la Batllia, presentada per Jaume Peralba.

s. d. Quatre albarans produïts per Jaume Peralba i les declaracions de testimonis sobre la seva verificació.

s. d. Còpia d'algunes lletres i de dos arrendaments, presentada per Jaume Peralba.

21, febrer, 1586. Suplicació lliurada per Joan Fàbregues demanant que la present causa, major de 400 sous, sigui encomanada al relator que disposa la Nova Constitució.

s. d. Suplicació lliurada per Joan Alcait, síndic de Tivissa, demanant que sigui inserit en aquesta causa el privilegi reial del 6 de desembre del 1547, que és en el procés que es porta a la Reial Audiència, a relació del magnífic Bernabé Serra, entre el síndic de la Batllia de Miravet i el del Perelló, el qual va arribar al seu coneixement després de la denunciació del procés, oferint-se a fer jurament.

* Provisió que sigui inserit, un cop fet el jurament.

s. d. Jurament fet per Joan Alcait, síndic de Tivissa.

s. d. Assignació per fer sentència, la qual s'assigna en el dia present (10 de gener del 1587)

Documentació aportada

Tot al llarg del text de la sentència se citen diversos documents que les parts van aportant a fi de demostrar i justificar els seus drets o la seva postura. Molt sovint, la manera de referir-se a aquests documents és tan imprecisa que no es pot saber amb certesa de quin es tracta, com ara quan trobem que el representant d'una de les parts lliura diversos articles, sense especificar en què consistien. Exemples més concrets els veiem quan Jaume Peralba lliura "*copia auctentica quarundam literarum et duorum arrendamentorum*", o també quan Joan Fàbregues presenta "*sexdecim instrumentis productis per dictum Joannem Fàbregues in processu presentis cause*". Només amb aquestes dades no es pot saber a què es refereixen.

Per ordre cronològic, els documents que s'han pogut identificar són:

1. 18 de novembre de 124, Barcelona: Carta de Procura de Jaume II al batlle de Tortosa, en Bernat de Llibià, encarregant-li l'establiment d'una població en el lloc anomenat la Font del Perelló³.
2. 16 de desembre de 1294, Tortosa: Carta de Poblament del Perelló, atorgada pel batlle de Tortosa, en Bernat de Llibià⁴.
3. 15 de març de 1354, Tortosa: Guillem Bertran i Bertomeu del Pont, ciutadans i síndics de Tortosa, amb carta de Procura del 2 de maig, feta pel notari Ramon d'Estalella, acorden amb en Guillem Baró, habitant i síndic del Perelló, i en Pere Cabrer (segons carta de Procura de Ramon Benet, notari de Tortosa, del 4 de maig de 1351), l'ús i empriu de les basses del Perelló, d'acord amb una provisió dels jurats de Tortosa on s'especifica que només poden abeurar en aquelles basses els habitants del terme de Tortosa (llevat de la bassa d'en Baró), amb la condició que aquells que en faran ús han de contribuir en les despeses per mantenir-les en condicions⁵.
4. 10 d'abril de 1405, Barcelona: el rei Martí, a prec de Jaume de Prades, enfrankeix els habitants de Falset, Tivissa, Móra, Garcia i Pradip (del comtat de Prades), tant cristians com jueus o sarraïns, de tota lleuda, peatge, mig peatge, ancoratge, "*heremitagio*", ribatge, carnatge, portatge, mesuratge, cossol, cops, pes, usatge, moixerifatge, duana, tribut, passatge, gavella i qualsevol altra imposició o costums nous o vells, estatuits o per estatuir, per mar, terra o aigua dolça, que s'hagin de pagar al rei, excepte més enllà del coll del Pertús⁶.
5. 6 de desembre de 1547, Montsó: Privilegi del rei Carles I confirmant uns altres privilegis, citat en la sentència del 8 d'agost de 1551 del procés entre la Batllia de Miravet i el Perelló. Aquest document no ha estat localitzat.
6. 8 d'agost de 1551, Barcelona: Sentència sobre el litigi pel dret dels emprius del terme del Perelló favorable als llocs de la Batllia de

3. A.C.A., Cancelleria, registre 194, foli 100v, (primer document). Transcrit a FONT RIUS, J.M.: *Carta de población y franquicia de Cataluña*, vol I, doc. 357.

4. FONT RIUS, J.M.: op. cit., vol. I, doc. 358.

5. AHCTE, fons Ajuntament de Tortosa, pergami calaix Perelló, 4.

6. A.C.A., Cancelleria, registre 2201, folis 162v-163r.

Miravet (Miravet, Batea, Ginestar, Benissanet, el Pinell, Gandesa i Corbera) denegant als del Perelló la facultat de prohibir-ho⁷.

7. 17 d'abril de 1553: Sentència del batlle de Tortosa sobre franquesa i pagament de lleuda i altres drets a favor de Tivissa (document no localitzat).
8. 12 d3 maig de 1578: Establiments del Perelló, fets pels jurats i els jutges ordinaris de la ciutat de Tortosa (document no localitzat).
9. 20 de febrer de 1581: Arrendament per un període de sis anys (de l'1 de gener del 1581 al 31 de desembre de 1586) de les lleudes i altres drets i rendes reials que es cobren a la ciutat, terme i vegueria de Tortosa i castell i terme d'Amposta, fet pel lloctinent de batlle general, Ferran Maimó, al tintorer de seda de Tortosa, Julià Cabestany, pel preu de 7.380 lliures (1.230 anuals), amb les condicions expressades en la taba de l'arrendament⁸.
10. 1 de setembre de 1581: Establiments del Perelló, fets pels jutges ordinaris de Tortosa, Jaume Puig, ciutadà, i Marc Torner, mercader ciutadà, per un termini des del dia de la publicació⁹ fins al 15 de maig de 1586, on disposen que cap ramader ni pastor ni ningú que no sigui de les poblacions que en tenen dret, pugui pasturar els seus bestiaris en el terme del Perelló sense haver demanat llicència dels jurats perellonencs, entenent per ramat 10 bèsties grosses o 100 de menudes. També es dóna facultat al lloctinent de veguer del Perelló perquè pugui penyorar els bestiaris i la roba de les persones que contrafaran aquests establiments, així com una pena de 10 lliures¹⁰.
11. Una còpia dels comptes dels llibres del Perelló, destinats a demostrar que els tivissencs, des de fa molts anys, pagaven al comú del poble pel dret a pasturar pel seu terme (document no localitzat).

7. AHCTE, fons Ajuntament de Tortosa, paper Perelló, 19.

8. A.C.A., Reial Patrimoni, Batllia General, classe 3, núm. 63, folis 117v-119r; i també classe 6, A, núm. 126, folis 138r-v. L'anotació d'aquest arrendament i dels pagaments de les 7280 lliures es troba a la classe 8, F, núm. 5, folis 84v i 85r.

9. L'1 de setembre foren publicats a Tortosa i el dia següent al Perelló.

10. AHCTE, fons Ajuntament de Tortosa, llibre Establiments, 16.

Tot això fa un total d'onze documents, dels quals 4 no s'han pogut localitzar. Cal tenir en compte, però, que no tots van ser igualment considerats pels jutges a l'hora de donar la seva conclusió sobre la causa, com veurem a l'apartat següent.

La resolució final

Un cop les parts havien presentat els seus arguments i aportat totes les proves i testimonis que donaven suport a la seva postura, el procés va estar llest per a dictar la sentència.

Aleshores, es van reunir els doctors de l'Audiència, en Francesc Sala, en Miquel de Tamarit, Miquel Ferrer, Joan Amell, Francesc Puig i Lluís de Peguera, sota la presidència del Canceller, en Jeroni Manegat, per examinar tota la documentació i les declaracions dels testimonis i per dictaminar sobre la seva validesa o no en relació amb aquesta causa.

Així doncs, el dia 8 de gener del 1587¹¹ van donar la seva conclusió, favorable, com ja s'ha dit, a la part demandada, el Perelló.

I finalment, el dia 10, el virrei Manrique de Lara i Girón va promulgar la sentència, que recull el contingut de la conclusió dels jutges de 2 dies abans, feta pública per l'escrivà de manament i notari Montserrat Carbonell davant els representants de les dues parts, en Joan Fàbregues, pel Perelló, i en Joan Alcait, per Tivissa, i dels testimonis Joan Santinya, veguer de l'Audiència, i en Bartomeu Batlle, notari.

L'escrivà Bernat Macip fou el notari que va validar la sentència.

La conclusió (8 de gener): documentació considerada

Del contingut de la conclusió dels jutges es desprén que van examinar en primer lloc la Carta de Procura de Jaume II al batlle de Tortosa, que aleshores era en Bernat de Llibià, en què el feia procurador seu per a fer i ordenar la població que el rei volia crear al lloc anomenat la Font del Perelló.

11. A.C.A., Reial Audiència, Conclusions Civils del 1587, part 1, folis 9r-11v. Vegeu document 2.

També van veure la Carta de Poblament que el dit batlle de Tortosa va atorgar el 16 de desembre del 1294 a 84 pobladors, concedint-los la Pobla amb tots els seus honors i possessions, amb les aigües, herbes, pastures i tots els emprius que acostumaven a fer els habitants de Tortosa i del seu territori, donant-los per terme des del Coll de Balaguer al barranc de Fullola i del terme de Tivissa al mar¹².

A continuació, consideraren la Concòrdia feta l'any 1353 entre els procuradors de la ciutat de Tortosa i el síndic del Perelló sobre la manera com els habitants de Tortosa podien portar el seu bestiar a les basses del terme del Perelló per abeurar. Del contingut d'aquest document els jutges van arribar a la conclusió que "*diversum fuisse et esse terminum Dertuse a termino del Perelló*".

A continuació, van examinar les declaracions dels testimonis aportats pel Perelló, de les quals es desprèn que des de 40 anys enrera, els perellonencs acostumaven a prohibir als de Tivissa que pasturessin llur bestiar en el terme del Perelló, i que els tivissencs acostumaven a comprar el dret a pasturar.

També, quedava clar que els del Perelló prenién i penyoraven els animals d'aquells habitants de Tivissa que feien pasturar els seus ramats sense haver pagat aquest dret.

Els de Tivissa van pretendre que no es podia donar crèdit a aquests testimonis, però el fet és que alguns d'ells eren del Perelló i molts eren persones d'edat.

Fins i tot un testimoni de la part de Tivissa, en Miquel Ribes, va manifestar que els habitants de Tivissa feien pasturar els seus animals en el terme de Tortosa (excepte a la Devesa), gràcies a un document de franquesa dels col·lectors dels drets de la lleuda de Tortosa, però que sobre el dret de pasturar en el terme del Perelló solien posar-se d'acord amb el Comú del Perelló, mentre que els que no ho feien eren penyorats.

Això va ser confirmat per un altre testimoni de Tivissa, n'Onofre Domènec, sastre de Tortosa originari de Tivissa, el qual va afirmar que, des de feia 20 anys, els del Perelló solien penyorar els de Tivissa que feien pasturar els seus ramats sense permís.

12. Tots dos documents en una còpia certificada de l'escrivà del Consell de Tortosa, el notari Joan Ysern.

Finalment, les anotacions extretes dels llibres de comptes del Perelló van corroborar documentalment aquestes afirmacions.

Però, malgrat totes aquestes proves, i les declaracions dels testimonis afirmant que els de Tivissa solien pasturar lliurement pel terme de Tortosa amb el coneixement dels habitants del Perelló, i sense cap contradicció per part d'aquests com a mínim des de feia 40 o 50 anys, els jutges van considerar que no per això els de Tivissa havien adquirit el dret de pasturar pel terme del Perelló, ni tampoc se'n podia deduir que hagués prescrit aquest dret.

A continuació, els jutges van observar detingudament el privilegi concedit per Martí I a les viles i llocs de la Baronia d'Entença el 10 d'abril de 1405, i arribaren a la conclusió que aquest document no concedeix en cap cas facultat per pasturar bestiar en el terme de Tortosa, sinó que només atorga immunitat en el pagament de peatge i d'altres impostos que no tenen relació amb el dret de pasturar, de manera que aquest privilegi no constitueix cap prova per donar suport a la posició dels tivissencs.

Com tampoc els ajuda la sentència de la Reial Audiència de 1551 entre els pobles de la Batllia de Miravet i el Perelló, on es va declarar que els homes de la dita Batllia sí que tenien dret a aprofitar les pastures del terme del Perelló. La diferència amb el cas present és que els de Tivissa no disposen del privilegi reial que tenien els de Miravet, en què se'ls concedia el dret a pasturar en tot el terme general de Tortosa, ressaltant que aquest terme general de Tortosa comprèn el del Perelló.

Finalment, un cop considerades totes aquestes proves, van procedir a donar la seva conclusió, el contingut de la qual és la base de la sentència promulgada dos dies més tard.

La sentència (10 de gener)

Així, doncs, aquest procés es clou uns vuit anys després d'haver-se iniciat amb la sentència del virrei Manrique de Lara y Girón, favorable a la part demandada (el Perelló) i contradient els drets al·legats per Tivissa.

El text complet és el següent: "... pronuncia, sentencia i declara que no compet als dits homes de Tivissa el dret o la servitut de pasturar els seus bestiaris en el terme del Perelló; i hauria i ha d'absoldre, tal com per la present els absol, els dits homes del Perelló i el seu síndic en nom seu de

la dita servitut i la seva prestació; i que hauria i ha d'imposar, tal com per la present imposa, als dits homes de Tivissa i al seu síndic en nom seu silenci perpetu sobre la dita servitut per ells pretesa; i, consegüentment, els bestiar del homes de Tivissa presos pels homes del Perelló per què pasturaven sense la seva llicència en el terme del Perelló, foren i són legítimament presos i es pot procedir a executar els bans o les penes en les quals incidiren els homes de Tivissa que pasturaven el seu bestiar sense el consens i voluntat dels dits homes del Perelló...".

És a dir, nega als tivissencs el dret que pretenien tenir d'usar lliurement les pastures del terme del Perelló i declara que eren legítimes les penyores fetes pels perellonencs als que pasturaven els seus ramats sense pagar el drets corresponents, de manera que se'ls podia exigir les multes i penes en què haguessin incorregut.

Acaba disposant que les despeses del procés fossin pagades per les dues parts per la meitat.

L'executòria

Un últim aspecte que cal considerar és l'executòria, la qual no aporta res de nou al contingut de la sentència, sinó que té relació amb la seva aplicació. Una executòria és un document encarregant algú de l'acompliment d'una resolució judicial i especialment d'una sentència.

La que ara ens ocupa va ser promulgada pel virrei Bernardino de Cárdenas, en nom de Felip II, el 10 d'octubre de l'any 1596, a relació del jurista Narcís Pau Regàs, a qui li va ser encarregada la causa de l'execució en morir Miquel de Tamarit, un cop s'havia emès ja la sentència.

El text comença recordant les característiques del procés i el contingut de la resolució final (la causa haguda entre els síndics del Perelló i de Tivissa, resolta favorablement pels perellonencs). A continuació, cita diversos documents fruit de les accions que ja s'havien dut a terme en el període que hi ha entre la promulgació de la sentència (el 1587) i l'executòria (1596): comissió de l'execució a un dels verguers de la Reial Audiència (el 4 de febrer del 1587), la caució feta pel síndic del Perelló per acomplir la sentència, diverses èpoques de les restitucions de les penyores dels tivissencs, la comissió de la causa de l'execució al doctor Narcís Pau Regàs per la mort de l'anterior relator, en Miquel de Tamarit, i

diverses lletres citatòries dirigides al síndic i als jurats de Tivissa per a continuar l'execució, segurament interrompuda per la mort del dit relator.

Finalment, s'acaba proveint que es dugui a terme l'execució de la sentència, i es fa manament a tots els oficials reials que respectin el seu contingut i el facin observar i acomplir a tothom, sota la pena de 500 florins d'or.

Tot això sembla indicar que la sentència no va ser impugnada per cap de les parts i que va ser realment observada.

Amb l'executòria es clou documentalment el procés, tot i que la seva aplicació es devia estendre encara un temps després, sin és no pel que fa a les devolucions de totes les penyores als tivissencs afectats.

Apèndix:

1

1582, agost, 23.

Conclusió sobre la reclamació presentada pel síndic del Perelló, Joan Fàbregues.

A.C.A., Reial Audiència, Conclusions civils, 1582, folis 131r-132r.

Die XXIII augusti MDLXXXII, Barchinone, in Regia Audientia in aula reverendi Cancellarii celebrata, presidente in ea magnifico Michaeli Jobanne Quintana, in qua interfuerunt sequentes: magnificus Michaelis Joannes Quintana, presidens, magnifici Damianus Osset, Michael de Tamarit, Joannes¹³ Amell et Franciscus Puig.

In facto cause supplicationis interposite per Joannem Fàbregues, syndicum ville del Perelló, a provisione facta per magnificum Michaellem de Tamarit, Regie Audientie doctorem, VII aprilis MDLXXXII, in causa ad illius relationem vertente inter syndicum ville de Tivissa, ex una, et dictum Joannem Fàbregues dicto nomine, ex altera, et nullitatis allegatae pro parte fisci procuratoris Baiulie generalis. Facta relatione in Regia Audientia per Damianum Osset, dicte cause relatores.

Attento ex meritis processum tam primitivi quam presentis cause supplicationis et aliis constat nihil fuisse dictum, deductum //131v// seu allegatum pro parte dicti Joannis Fàbregues propter quod dicta provisio facta per dictum de Tamarit VII aprilis MDLXXXII, a qua per dictum Fàbregues fuit supplicatum, debeat comutari, predictis et aliis meritis processuum et aliis attendendis attentis et aliis, Osset est voti quod declaretur bene fuisse et esse provisum per dictum de Tamarit in et cum dicta provisione et male ad ea fuisse et esse

13. *Precedit de et Fran, ratllat.*

supplicatum per dictum Fàbregues, non obstante pretensa nullitate allegata¹⁴ pro parte fisci procuratoris Baiulie Generalis et quod dictus Fàbregues condemnetur in expensis.

Idem de Tamarit.

Idem Amell.

Idem Puig.

Magnificus Michael Johannes Quintana, presidens, est voti sequentis: attento constat in causa vertenti coram magnifico Michaele de Tamarit tractatur de interesse Regii Patrimonii et attento quod provisio facta per dictum de Tamarit die VII aprilis proxime lapsi fuit facta absque interventione fisci advocati, his et aliis meritis processus attentis et aliis, est voti quod declaretur provisionem factam per dictum de Tamarit esse nullam et nulliter factam et quod neutra pars condemnetur in expensis. Prefatus magnificus Michael Joannes Quintana, presidens, pro obser//132r//vancia Constitutionis concludit cum voto dicti magnifici Damiani Osset, relatoris, et aliorum eius voto adherentium.

2

1587, gener, 8. Barcelona.

Conclusió del procés entre Tivissa i el Perelló per les pastures del terme del Perelló.

A.C.A., Reial Audiència, Conclusions Civils, 1587, part 1, foli 9r-11v.

Die VIII januarii MDLXXXVII, Barchinone, in Regia Audiencia in aula reverendi cancellarii et¹⁵ eo presidente, interfuerunt magnifici: Franciscus Sala, Michael de Tamarit, Michael Ferrer, Joannes Amell, Franciscus Puig et nobilis Ludovicus de Paguera.

In facto cause in Regia Audiencia vertentis inter syndicum universitatis de Tivissa, ex una, et syndicum universitatis del Perelló, omnes vicarie Dertuse, facta relacione in Regia Audientia per Michaelem de Tamarit, dicte cause relatores.

Attento constat serenissimum regem Jacobum publico instrumento acto decimo quarto calendas decembris anni MCCLXXXVIII constituisse et ordinasse Bernardum de Libiano, baiulum Dertuse, procuratorem suum certum et specialem ad faciendam et ordinandam populationem quam fieri volebat in loco vocato Fons de Parayano et ad dividendum tam domos ibi construendas quam ad liberandum illis que qui in dicto loco se populare voluerunt hereditates idoneas et competentes, promittendo habere ratum et firmum quicquid super predictis per illum factum fuisset. Et alio publico instrumento, acto decimo septimo calendas januarii eiusdem anni millesimi ducentissimi nonagesimi quarti, constat dictum Bernardum de Libiano, dicto procuratorio nomine, //9v// donasse et concessisse octuaginta et quatuor populatoribus et successoribus suis in perpetuum Populam Fontis del Pereyó francam, libere et quiete cum omnibus suis honoribus et possessionibus ad faciendam¹⁶ et constituendam dictam populam et edificandam et construendam villam in loco ibi jam per eum designato, cum aquis, fontibus, herbis, pascuis et cum omnibus adempriviis quibus utebatur et uti debebant cives Dertuse et terminorum eiusdem;

14. A continuació, ratllat, per dictum F.

15. A continuació, repetit, et.

16. A continuació, repetit, ad faciendam.

affrontasse autem et terminasse supradictam populam, hereditates et possessiones illius ex una parte de Collo de Balaguer usques (sic) ad barrancum de Fuyola et de alia parte de termino de Tiviça ad mare, prout latius in dictis instrumentis ad que fit relatio continetur, que fuerunt extracta ab archivo domus Consilii civitatis Dertuse, clausa sive subsignata per Joannem Ysern, notarium publicum, alterum ex scribis dicte domus. Et alio publico instrumento extracto ab eodem archivio et per eundem Ysern subsignato constat anno MCCCLIII initam fuisse quandam concordiam inter tunc procuratores dicte civitatis Dertuse ad id expressam facultatem habentes a Concilio eiusdem civitatis ex una et syndicum del Perelló, partibus ex altera, super modo servitutis appellendi pecora hominum Dertuse ad quasdam paludes termini del Perelló, ex qua conventionem colligitur diversum esse et fuisse terminum Dertuse a termino del Perelló. Et attento quod per attestaciones testium pro parte hominum del Perelló ministratorum constat homines del Perelló a quadraginta annis citra consuevisse prohibere et prohibuisse homines de Tivissa ne sua pecora pascere in illorum termino et eosdem homines de Tivissa pro dicto tempore consuevisse emere pecunia et mercede constituta facultatem pascendi sua pecora in dicto termino del Perelló et quod homines del Perelló pro dicto tempore consueverunt capere seu pignorare pecora hominum de Tivissa si sine voluntate et consensu dictorum hominum del Perelló pascebantur in illorum termino; et licet pro parte eorundem hominum de Tivissa fuerit pretensum testibus pro parte hominum del Perelló non esse dandam fidem; et sit verum quod aliqui ex dictis testibus sunt originarii del Perelló, multi tamen ex illis sunt omni exceptione maiores et idem quod predicti testes pro parte hominum del Perelló ministrati dicunt testatur Michael Riba, testis pro parte hominum de Tivissa ministratus, qui super articulis oblatis per syndicum de Tivissa XIII septembris MDLXXXIII testatur de tempore triginta sex annorum plus minus et inquit quod homines de Tivissa, tradito sibi chyrografo franquitis per collectores juris lesde Dertuse, pascebant sua pecora in termino Dertuse, excepta devesia, et super facultate pascendi sua pecora in termino del Perelló conventire solebant cum eisdem //10v// hominibus del Perelló, aliis pascentes pignorabantur. Et Onofrius Domènec, sartor civis Dertuse, oriundus de Tivissa et testis per syndicum de Tivissa ministratus, inquit quod a viginti annis citra homines del Perelló soliti sunt pignorare homines de Tivissa pascentes sua pecora in termino del Perelló. Et corroborantur predicta ex partitis extractis ex libro computorum universitatis del Perelló. Ex predictis consequens est quod licet testes ministrati per syndicum de Tivissa testentur quod homines de Tivissa consueverunt pascere libere, quiete et absque contradictione hominum del Perelló sua pecora in termino Dertuse, videntibus et non contradicentibus hominibus del Perelló, et aliqui testentur de tempore quadraginta, alii de tempore quinquaginta annorum noni inde resultat concludens probatio quod dicta servitus pascendi pecora in termino del Perelló per homines de Tivissa pretensa fuerit legitimo tempore prescripta aut dictis hominibus de Tivissa acquisita. Et attento quod regio privilegio pro parte hominum de Tivissa allegato, ducto in presenti processu, concesso per serenissimum regem Martinum villis et locis Baronie de Entensa decima aprilis MCCCCV non conceditur facultas seu servitus pascendi pecora in terminis Dertuse aut aliis sed conceditur dictis hominibus et villis //11r// quedam immunitas pedagii, hermetagii et aliarum impositionum de quibus in dicto privilegio que admodum diversa sunt a servitute et jure pascendi pecora inde infertur homines de Tivissa non probasse intentionem suam testibus nec instrumentis neque intentionem illorum juvare prout Regia Sententia lata referente magnifico Barnaba Serra, quodam Regie Audientie doctore, inter homines de Miravet et del Perelló qua declaratum fuit hominibus de Miravet competere servitutem pascendi pecora in termino del Perelló, non solum ex eo quod dicta sententia fuit inter

alios lata sed etiam ex eo quod dicti homines de Tivissa non habent regium Privilegium quod habent homines Miraveti, quo concessa fuit¹⁷ hominibus Militie Templi servitus et facultas pascendi peccora in terminis Dertuse et sic generaliter in omnibus terminis Dertuse et propterea in dicta sententia illud ponitur motivum quod terminus Dertuse comprehendit locum et terminum del Perelló, non negans locum del Perelló habere terminum per se separatum sed comprehensum sub generalitate terminorum Dertuse. Preterea, ut in dicta sententia dicitur, dicti homines de Miravet probarunt se fuisse in immemoriali possessione seu quasi pascendi sua pecora in termino del Perelló, quibus fundamentis destituti sunt homines de Tivissa. Predictis et //11v// aliis meritis procesus attentis et aliis, fuit conclusum quod declaretur dictis hominibus de Tivissa non competere ius seu servitutem pascendi sua peccora in termino del Perelló et dictos homines del Perelló et illorum syndicum dicto nomine absolvendos fore et esse a dicta servitute et illius prestatione et dictis hominibus de Tivissa et illorum sindico dicto nomine quo ad dictam servitutem per eos pretensam perpetuum silentium fore et esse imponendum et consequenter peccora hominum de Tivissa capta per homines del Perelló eo quod absque illorum licencia pascebantur in termino del Perelló fuisse et esse legitime capta et procedi posse ad exequutionem bonorum seu penarum in que inciderunt dicti homines de Tivissa pascendo sua peccora in termino del Perelló absque dictorum hominum del Perelló consensu et voluntate et quod neutra pars condempnetur in expensis.

3

1587, gener, 10. Barcelona.

Sentència del virrei de Catalunya, Manrique de Lara i Girón, sobre les pastures del Perelló, que declara que els de Tivissa no tenen cap dret a fer pasturar els seus ramats en el terme del Perelló i, doncs, que són legítimes les penyores fetes pels perellonencs als que foren trobats pasturant bestiar sense el seu consentiment.

A. A.M.T., el Perelló, 26, pergami.

R. A.C.A., Cancelleria, registre 4667, folis 187v-215v.

R'.A.C.A., Cancelleria, registre 4844, folis 194v-195r. Còpia registral incompleta.

Sentència donada en la Real Audiència de Cathalunya en favor del Perelló contra los hòmens de Tivissa sobre los amprius.

Nos Philippus, Dei gratia rex Castelle, Aragonum, etc., comes Barchinone, etc.

Jesuchristi eiusque gloriosissime matris nominibus humiliter invocatis. Pateat universis quod nos Manricus de Lara, Sacre, Catholice et Regie Magestatis Consiliarius, Locumtenens et Capitaneus Generalis in Principatu Cathalonie et Comitatus Rossillonis et Ceritanie, in causa seu questione que in Regia Audientia ducta extitit inter partes infrascriptas nostram imo regiam die et anno infrascriptis tulimus sententiam seu declarationem sub forma sequenti:

17. A continuació, ratllat, militibus Templi.

Christi nomine invocato. Excellentissimus dominus Locumtenens et Capitaneus Generalis, etc. Visa supplicatione oblata per Jacobum Peralba, syndicum et actorem universitatis ville et termini de Tivissa in et cum qua fuit deductum quod tametsi singulares universitatis ville de Tivissa, Baronie de Entensa, sint et fuerint in possessione seu quasi et libertate transeundi eorum animalia causa pascendi per terminum generalis civitatis Dertuse et per terras del Perelló, dicti termini generalis Dertuse, et ratione dicti transitus et ratione dicte possessionis in qua sunt pascendi eorum animalia cuiuscunque speciei et nature, grossa et minuta, sint immunes, franchi et liberi ab omni leuda, herbatice et vectigali, imo vero habito albarano solito non possint pignorari ab aliquibus nec molestari; nihilominus autem Matheus Rabull, Joannes Martí, dicti loci del Perelló, et alii singulares eiusdem et baiulus sive alius officialis sive guarda conatur indebite et iniuste molestare et pignorare animalia dicte universitatis et singularium de Tiviça, ratione dicte lesde et herbatice et transitus; cumque per privilegia regia regis Martini et aliorum regum Aragonum, immortalis memorie, sint franchi et liberi et immunes et non possit previa ratione molestari nec pignorari, et dictis privilegiis et pluribus sententiis regiis sit possessio dicte ville de Tiviça confirmata pretextu itaque quia agitur de violatione et interpretatione regionum privilegiorum et de iuribus lesde a quibus sunt immunes, et quia in dicta universitate sunt pupilli et vidue et pauperes, propterea supplicavit et ex quo a notorio causa est maior illam ad Regiam Audientiam evocare et eam committere alicui regio Consiliario ad audiendum, colligendum et referendum qui de literis citatoriis et inhibitoriis provideat, prout latius in dicta supplicatione ad quam fit relatio continetur. Visa evocatione dicte cause et commissione illius ad audiendum, colligendum et referendum facta die vigesima quarta novembris, millesimo quingentesimo octuagesimo primo, magnifico Michaeli Cordelles, tunc dicte Regie Audientie doctori, et provisione inde facte quod fierent litere citatorie et inhibitorie, servatis Constitutionibus, cum clausula quod litte pendente nihil innovetur. Visis dictis literis citatoriis et inhibitoriis directis Matheo Rabull, Joanni Martí, juratis loci del Perelló, et aliis singularibus eiusdem loci ac batulo seu alio officiali sive //2v// guarda in acto citationis nominati in vim dicte provisionis expeditis. Visa scedula petitionis oblata per dictum Jacobum Peralba die decima sexta dezembris, millesimo quingentesimo octuagesimo primo, qua loco libelli petitionis et demande exhibet et producit supplicationem oblatam, literas citatorias et inhibitorias cum earum presentatione, potestatem suam et nonnulla alia acta seu instrumenta inseri petendo et provisione quod inserantur. Viso instrumento presentationis et citationis et inhibitionis dictarum literarum citatarum et inhibitoriarum. Viso syndicatus instrumento firmato per juratos et Consilium Generale ville et termini de Tivissa, Marcho Domènech, Petro Torner, Thome Fraga, Joanni Nabot, Francisco Perelló et Joanni Alcayt, dicte ville et cuilibet insolidum die decimo mensis iulii millesimo quingentesimo septuagesimo nono. Viso instrumento substitutionis facte et firmate per dictum Joannem Alcayt, syndicum prefatum, Jacobo Peralba supradicto die decima quinta mensis dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo. Viso quodam transumpto cuiusdam privilegii serenissimi regis Martini concessio villis et locis Baronie de Entensa super franquitate, cuius data fuit Barcinone, decimo aprilis millesimo quadringentesimo quinto. Visa sententia lata per baiulum civitatis Dertuse super franquitate a solutione lesde et aliorum iurium in favorem ville de Tivissa die decima septima mensis aprilis millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio per dictum Peralba dicto nomine productis. Visa scedula comparitionis oblata per Joannem Fàbregues, causidicum, civem Barcinone, syndicum et procuratorem universitatis loci et termini del Perelló, die decima octava dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo, cum qua exhibet suum mandatum. Viso syndicatus instrumento firmato per juratos loci del Perelló Josepho Mur, juris doctori, et Andree Cessilla, notario, civibus Barcinone, die nona mensis dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo, et substitutionis

instrumento inde firmato per dictum Josephum Mur, syndicum prefatum, dicto Joanni Fàbregues die decima quarta mensis dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo. Viso alio syndicatus instrumento firmato Andree Cesilla et dicto Joanni Fàbregues per universitatem et singulares homines loci popule Fontis Perillionis die nona mensis januarii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo per dictum Fàbregues dicto nomine producto. Visa supplicatione oblata per Joannem Palmes, fisci procuratorem Baiulie Generalis, die vigesimo dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, qua opposuit exceptionem //3r// ad impediendum littis ingressum. Visa scedula oblata per dictum Peralba dicto nomine die vigesima secunda dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo, contradicendo dicte exceptioni. Visa Regia Pragmatica concessa Baiulie Generali super evocatione ad Regiam Audientiam de causis ad dictam baiuliam pertinentibus, producta per dictum Palmer dicto nomine. Viso arrendamenti instrumento lesdarum et aliorum jurium que domus rex recepit in civitate et vicaria Dertuse et in castro et termino de Amposta et aliis locis, facto et firmato per locumtenentem Baiuli Generalis Juliano Cabestany, tintorerio cirici, civi Barcinone, die vigesimo mensis februarii millesimo quingentesimo octuagesimo primo, per dictum Palmer dicto nomine producto. Visa supplicatione oblata per dictum Jacobum Peralba dicto nomine, die undecima januarii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, qua supplicat in effectu attentata pro parte hominum del Perelló revocari, exhibendo ad dictum effectum quoddam pignoramenti instrumentum et alia inseri petens. Viso requisitionis instrumento presentate per syndicum ville de Tivissa juratis loci del Perelló facto die vigesima secunda dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo. Visa cautione prestita per dictum Joannem Alcayt, syndicum universitatis ville et termini de Tivissa, in et cum qua promisit iudicio sisti et iudicatum solvi die decima tertia mensis januarii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo per dictum Peralba dicto nomine producta. Visis articulis oblati per dictum Joannem Fàbregues dicto nomine die vigesima tertia januarii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo. Visa scedula oblata per dictum Peralba dicto nomine die vigesima septima proxime dictorum mensis et anni, contradicendo admissioni dictorum articulorum. Visa supplicatione oblata per dictum Jacobum Peralba, dicto nomine, die decima sexta februarii dicti anni millesimi quingentesimi octuagesimi secundi, qua supplicavit propter assumptionem dicti magnifici Michaelis Cordelles in Regentem Cancellariam in eutus locum committere alicui regio Consiliario uti dicto Cordelles fuit comissa. Visa commitione inde facta Michaeli de Tamarit, relatori infrascripto. Visis articulis secundo loco oblati per dictum Joannem Fàbregues, dicto nomine, die quinta marcii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo. Viso instrumento computorum abstracto a libris universitatis ville del Perelló productum per dictum Fàbregues dicto nomine. Viso stabilimento firmato per iudices ordinarios civitatis Dertuse universitati et singularibus terminis del Perelló, die prima septembris //3v// millesimo quingentesimo octuagesimo primo. Viso instrumento pignoramenti facti decimo octavo dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo primo. Viso requisicionis instrumento presentate die decima tertia februarii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo per syndicum dicte ville del Perelló Joanni Rabull, agricole. Visa partita facta in tabula presentis civitatis Barcinone die decima quarta martii millesimo quingentesimo octuagesimo secundo Joanni Rabull del Masnou, agricole habitatori ville de Tivissa, per dictum Joannem Fàbregues, syndicum dicte ville del Perelló, de quinque libris decem solidis per dictum Fàbregues dicto nomine producta. Visa provisione facta die septima aprilis millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, referente dicto Michaeli de Tamarit. Visis partium altercatis tam super exceptionibus ad impediendum huius littis ingressum et progressum oppositis per fisci procuratorem Baiulie Generalis quam super revocatione attentatorum et pignorum restitutione instata et petita pro parte hominum de Tivissa, quam admissione articulorum

oblatorum pro parte hominum del Perelló fuit provisum quod procedatur ad ulteriora in causa, non obstantibus exceptionibus(c) per dictum fisci procuratorem, et non esse locum pro nunc dictorum pretensorum attentatorum revocationi sed in diffinitiva habeatur ratio qualis de jure habenda sit. Et fuerunt admissi articuli oblatis pro parte hominum del Perelló vigesima tertia januarii et pignora restituantur, prestita cautione per dictum Rabull de stando juri et rei judicande, ut latius predicta et alia in dicta provisione continentur, a qua quidem provisione fuit per dictum Joannem Fàbregues dicto nomine supplicatum et commissa causa supplicationis magnifico Damiano Osset, Regii Consilii doctore. Visa regia sententia in dicta causa supplicationis lata, referente dicto Damiano Osset, die vigesima septima augusti millesimo quingentesimo octuagesimo secundo qua fuit sententiatum bene fuisse provisum per dictum de Tamarit et male supplicatum per dictum Fàbregues, ut latius in dicta sententia continetur. Visa cautione prestita per syndicum de Tivissa de stando juri et rei judicande die prima octobris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo. Visa provisione facta vigesima sexta octobris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo referente dicto Michaele de Tamarit. Visa provisione in presenti causa facta septimo aprilis eiusdem anni millesimi quingentesimi octuagesimi secundi, que confirmata fuit in causa supplicationis ab ea interposite sententia lata, referente dicto Damiano Osset, et aliis videndis visis, fuit provisum quod provisio facta septima aprilis exequatur juxta illius seriem et tenorem, ut latius in dicta provisione continetur, a qua quidem provisione per dictum Joannem Fàbregues fuit contrario imperio supplicatum die quinta novembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo. Visa supplicatione oblata per dictum Peralba //4r// die nona novembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, qua exhibet nonnulla acta ut designabuntur. Viso instrumento requisitionis presentate die prima septembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo Petro Pastor, jurato in capite, et Hieronymo Pallarès, jurato secundo universitatis dicte ville del Perelló, per Joannem Nabot, dicte ville de Tivissa syndicum. Visa provisione facta, referente dicto Michaele de Tamarit, die tertia dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, qua fuit provisum in dicta provisione a qua fuit contrario imperio supplicatum fore et esse standum et perseverandum, vigore cuius quidem provisionis fuerunt expedite litere pro restitutione pignorum. Visis dictis literis, visa provisione facta die decima nona januarii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio, facto verbo in Regia Audientia qua fuit provisum quod restituantur pignora capta attenta cautione prestita per syndicum dicte universitatis de Tivissa et si imposterum contingat iterum pignora capi restituantur etiam prestita simili cautione et currat dilatio concessa et expendiantur litere compulsorie scyllate. Visa cautione prestita per Jacobum Peralba, syndicum substitutum per syndicum dicte ville de Tivissa, die vigesima nona januarii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio. Viso requisitionis instrumento presentate per Joannem Alcayt, syndicum de Tivissa, Petro Pastor et Hieronymo Planes, juratis universitatis del Perelló, die trigesima prima januarii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio. Viso requisitionis instrumento presentate die octava marci eiusdem anni millesimi quingentesimi octuagesimi tertii per dictum Joannem Alcayt Hieronymo Pallares, jurato secundo loci del Perelló. Viso alio requisitionis instrumento presentate die decima sexta dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo secundo Petro Pastor et Hieronymo Pallarès, juratis loci del Perelló per dictum Joannem Alcayt, syndicum dicte universitatis de Tivissa. Viso alio requisitionis instrumento presentate die vigesima nona dezembris millesimo quingentesimo octuagesimo tertio Petro Pastor, jurato in capite dicti loci del Perelló, per dictum Joannem Alcayt, dicte universitatis de Tivissa. Viso instrumento responentis facte pro parte universitatis dicti loci del Perelló seu copia auctentica eiusdem per dictum Peralba dicto nomine producta. Visa provisione referente dicto Michaele de Tamarit, die decima octava maii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio, cum qua inter alia fuit provisum quod currant reliqua tempora

Constitutionum ad instruendum processum. Viso quodam translato auctentico cuiusdam procurationis facte per serenissimum regem Jacobum Batulo Generali dertusensi per dictum Fàbregues producto et fuit factum decima quarta chalendas dezembris millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. Viso instrumento donationis facte per Baiulum Generalem Dertuse ut procuratorem domini regis Jacobi hominibus populatoribus del Perelló per dictum Fàbregues dicto nomine producto, quod fuit actum //4v// vigesima septima chalendas januarii millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. Viso instrumento quarundam conclusionum et determinationum factarum in Consilio Generali civitatis Dertuse et concordia inter procuratores Dertuse et sindicum del Perelló super ademprivo paludarum, anno millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio. Visis articulis oblati per dictum Jacobum Peralba dicto nomine die vigesimo quarto maii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio. Visis articulis oblati per dictum Joannem Fàbregues dicto nomine die vigesima tertia junii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio et dilatione ad illos probandum concessa. Visis literis compulsoriis pro parte dicte universitatis de Tivissa expeditis. Visa testium publicatione facta de consensu partium die trigesimo junii millesimo quingentesimo octuagesimo tertio et dictis et depositionibus testium per utramque partem ministratis. Visis articulis obiectatoriis oblati per dictum Joannem Alcayt dicto nomine una cum supplicatione durante infirmitate dicti de Tamarit presentem causam una cum scedula articulorum committere alicui ex regis Consiliariis et comissione facta inde magnifico Francisco Puig et dilatione ad illos probandum concessa. Visis literis compulsoriis pro parte dicte universitatis de Tivissa expeditis. Visa publicatione testium receptorum super proxime dictis articulis de consensu partium facta die septima septembris millesimo quingentesimo octuagesimo tertio et dictorum testium dictis et depositionibus. Visis literis responsivis de vita et fama dictorum testium. Visis sexdecim instrumentis productis per dictum Joannem Fàbregues in processu presentis cause in sui propria figura consutis et prius in processu designatis. Visa provisione denuntiationis processus inter causas majores facta die septima januarii millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Visa scedula oblata per dictum Jacobum Peralba dicto nomine die vigesima prima januarii eiusdem anni millesimi quingentesimi octuagesimi quarti qua petit acta in dicta scedula oblata per dictum Joannem Fàbregues die vigesima tertia proxime dictorum mensis et anni qua contradicit insertioni dictorum instrumentorum et admissioni dictorum articulorum. Visa supplicatione oblata per dictum Peralba, die vigesima septima januarii millesimo quingentesimo octuagesimo quarto, qua supplicat sententiam et acta accitata inter sindicum de Miravet et Castellar, ex una, et sindicum del Perelló in articulis novissime oblati mentionata que post processus denuntiationem pervenerunt ad sui notitiam inseri offerendo solitum iuramentum prestare et provisione quod inserantur exacto solito iuramento. Visa provisione facta die vigesima octava maii millesimo quingentesimo octuagesimo quarto referente dicto Michaele de Tamarit. Visis partium altercatis super concedenda vel non dilatione ad probandum articulos pro parte hominum de Tivissa oblatos decima sexta januarii dicti anni millesimi //5r// quingentesimi octuagesimi quarti et dictorum articulorum admissione, beneficcio restitutione in integrum pro parte eorundem hominum de Tivissa implorato, fuit provisum in effectu non esse admittendos quosdam articulos quo ad effectum probandi illos per testes sed per instrumenta reliquos vero admittit beneficcio restitutionis in integrum pro parte hominum de Tivissa implorato et ad illos probandum fuit concessa dilatio triginta dierum, quibus elapsis testes habeantur pro publicatis absque alia provisione ut latius in dicta provisione ad quam habetur relatio lacius continetur. Visis articulis oblati per dictum Joannem Fàbregues dicto nomine die prima junii millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Visa scedula oblata per dictum Jacobum Peralba dicto nomine die sexta junii millesimo quingentesimo octuagesimo quarto contradicendo admissioni dictorum articulorum. Visa sententia regia per scribam

cause vigore provisionis in presenti processu transcripta a quodam processu ducto inter universitatem de Miravet et universitatem del Perelló, instante dicto Jacobo Peralba, que lata fuit octavo mensis augusti millesimo quingentesimo quinquagesimo primo. Visis articulis oblati per dictum Jacobum Peralba dicto nomine die decima tertia septembris millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Visis articulis oblati per dictum Joannem Fàbregues die primo octobris millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Visis articulis oblati per dictum Peralba dicto nomine die undecimo octobris dicti anni millesimi quingentesimi octuagesimi quarti et dilationibus ad illos probandum concessis. Visis literis compulsoriis notario cause directis pro recipiendis testibus utriusque partis. Visis dictis et depositionibus dictorum testium pro utraque parte ministratorum. Viso instrumento stabilimenti facto die duodecima maii millesimo quingentesimo septuagesimo octavo per juratos civitatis Dertuse et per judicem ordinarium dicte civitatis Dertuse proceribus seu juratis dicti loci del Perelló. Visa provisione quadam seu declaratione facta per Regentem Batuliam Dertuse per dictum Peralba dicto nomine producta. Visis quatuor albaranis productis per dictum Peralba et depositionibus testium super verificatione illorum receptis. Visa copia auctentica quarundam literarum et duorum arrendamentorum per dictum Peralba producta. Visa supplicatione oblata per dictum Joannem Fàbregues dicto nomine die vigesima prima februarii millesimo quingentesimo octuagesimo sexto qua supplicat presentem causam maiorem quadringentarum librarum committi eidem relatori juxta formam nove Constitutionis. Visa commitione facta dicto de Tamarit de presenti causa ad audiendum, colligendum et referendum. Visa supplicatione oblata per Joannem Alcayt, syndicum de Tivissa, qua supplicat in presenti processu Privilegium Regium quod est in processu cause que vertebatur in Regia Audientia ad relationem magnifici Barnaba //5v// Serra, quondam regii doctoris, inter syndicum Batulie de Miravet, ex una, et syndicum del Perelló, partibus ex altera, quod pervenit ad sui notitiam post processus denuntiationem, offerendo jurare et provisione quod inseratur dictum privilegium exacto solito juramento. Viso juramento per dictum Joannem Alcayt, syndicum de Tivissa, prestito. Viso translato dicti Privilegii quod fuit datum in oppido Montissoni, die sexta dezembris millesimo quingentesimo quadragesimo septimo, in dicta supplicatione oblata per dictum Joannem Alcayt designato. Visa asignatione ad sententiam facta ad quam iterum ad cautelam ad diem presentem assignat. Viso denique processe et illius meritis, attentis sacro sanctis Evangelis coram sua Excellentia positis et illis reverenter inspectis ut de Dei vultu suum rectum prodeat iudicium et mentis oculi cernere valeant equitatem, facta relatione in Regia Audientia per Michaellem de Tamarit et conclusione inde sequuta dictam insequendo conclusionem in Regia Audientia factam, pronunciat, sententiat et declarat in modum sequentem:

Attento constat serenissimum regem Jacobum, publico instrumento acto decima quarta chalendas dezembris anni millesimi ducentessimi nonagesimi quarti, constituisse et ordinasse Bernardum de Libiano, batulum Dertuse, procuratorem suum certum et specialem ad faciendam et ordinandam populationem quam fieri volebat in loco vocato Fons de Parayano et ad dividendum tam domos ibi construendas quam ad liberandum illis qui in dicto loco se populare voluerint hereditates idoneas et competentes, promittendo habere rattum et firmum quicquid super predictis per illum factum fuisset. Et alio publico instrumento, acto decima septima chalendas januarii eiusdem anni millesimi ducentessimi nonagesimi quarti, constat dictum Bernardum de Libiano, dicto procuratorio nomine, donasse et concessisse octuaginta et quatuor populatoribus et successoribus suis in perpetuum Populam Fontis del Pereyó francam, libere et quiete cum omnibus suis honoribus et possessionibus ad faciendam et construendam dictam populam et edificandam et construendam villam in loco ibi per eum designato cum requis, aquis, fontibus, herbis, paschuis et cum omnibus ademprivis quibus utebantur et uti debebant cives Dertuse et terminorum eius-

dem; afrontasse autem et terminasse supradictam populam, hereditates et possessiones illius ex una parte de Collo de Balaguer usque ad baranchum de Fuyola et de alia parte de termino de Tivissa ad mare, prout latius in dictis instrumentis ad que sit relatio continetur, que fuerunt extracta ab archivo domus Consilii civitatis Dertuse clausa sive subsignata per Joannem Ysern, notarium publicum, alterum ex scribis dicte domus; et alio publico instrumento extracto ab eodem archivo et per eundem Ysern subsignato constat anno millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio initam fuisse quandam concordiam inter tunc procuratores //6r// dicte civitatis Dertuse ad id expressam facultatem habentes a Consilio eiusdem civitatis, ex una, et syndicum del Perelló, partibus ex altera, super modo servitutis appellendi pecora hominum Dertuse ad quasdam paludes termini del Perelló, ex qua conventionem colligitur diversum fuisse et esse terminum Dertuse a termino del Perelló; et attento quod per attestaciones testium pro parte hominum del Perelló ministratorum constat homines del Perelló a quadraginta annis citra consuevisse prohibere et prohibuisse homines de Tivissa ne sua pecora pascere in illorum termino et eosdem homines de Tivissa pro dicto tempore consuevisse emere pecunia et mercede constituta facultatem pascendi sua pecora in dicto termino del Perelló et quod homines del Perelló pro dicto tempore consueverunt capere seu pignorare pecora hominum de Tivissa si sine voluntate et consensu dictorum hominum del Perelló pascebantur in illorum termino; et licet pro parte eorundem hominum de Tivissa fuerit et sit pretensum testibus pro parte hominum del Perelló ministratis non esse dandam fidem; et sit verum quod aliqui ex dictis testibus sunt originarii del Perelló, multi tamen ex illis sunt omni exceptione maiores, et idem quod predicti testes pro parte hominum del Perelló ministrati dicunt testatur Michael Ribas, testis pro parte hominum de Tivissa ministratus, qui super articulis oblati per syndicum de Tivissa decima tertia septembris millesimo quingentesimo octuagesimo quarto testatur de tempore triginta sex annorum plus minus et inquit quod homines de Tivissa, tradito sibi chirographo franquitiatis per collectores juris lesde Dertuse, pascebant sua pecora in termino Dertuse, excepta devesia, et super facultate pascendi pecora in termino del Perelló convenire solebant cum hominibus del Perelló, aliis pascentes pignorabantur. Et Onofrius Domènech, sartor civis Dertuse oriundus de Tivissa, testis per syndicum de Tivissa ministratus, inquit quod a viginti annis citra homines del Perelló soliti sunt pignorare homines de Tivissa pascentes sua pecora in termino del Perelló. Et corroborantur predicta ex partitis extractis ex libro universitatis del Perelló. Ex predictis consequens est quod licet testes ministrati per syndicum de Tivissa testentur quod homines de Tivissa consueverunt pascere libere, quiete et absque contradictione hominum del Perelló sua pecora in termino Dertuse videntibus et non contradicentibus hominibus del Perelló; et aliqui testentur de tempore quadraginta, alii de tempore quinquaginta annorum non inde resultat concludens probatio quod dicta servitus pascendi pecora in termino del Perelló per homines de Tivissa pretensa fuerit legitimo tempore prescripta aut dictis hominibus de Tivissa acquisita. Et attento quod regio privilegio pro parte hominum de Tivissa allegato et producto in presenti processu concesso per serenissimum regem Martinum villis et locis Baronie de Entensa //6v// decima aprilis millesimo quadringentesimo quinto non conceditur facultas seu servitus pascendi pecora in terminis Dertuse aut aliis sed conceditur dictis hominibus et villis quedam immunitas pedagii, hermitagii et aliarum impositionum de quibus in dicto privilegio que admodum diversa sunt a servitute et jure pascendi pecora, inde infertur homines de Tivissa non probasse intentionem suam testibus neque instrumentis neque intentionem illorum juvare potest regia sententia lata, referente magnifico Barnaba Serra, quondam Regie Audientie doctore, inter homines de Miravet et del Perelló, qua declaratum fuit hominibus de Miravet competere servitute pascendi pecora in termino del Perelló, non solum ex eo quod dicta sententia fuit inter alios lata sed etiam ex eo quod dicti homines de Tivissa non habent regium Privilegium quod habent

homines de Miravet, quo concessa fuit hominibus Militie Templi servitus et facultas pascendi pecora in terminis Dertuse et sic generaliter in omnibus terminis Dertuse et propterea in dicta sententia illud ponitur motivum quod terminus Dertuse comprehendit locum et terminum del Perelló, non negans locum del Perelló habere terminum per se separatum sed comprehensum sub generalitate terminorum Dertuse. Preterea, ut in dicta sententia dicitur, dicti homines de Miravet probarunt se fuisse in inmemoriali possessione seu quasi pascendi sua pecora in termino del Perelló, quibus fundamentis destituti sunt homines de Tivissa. Predictis et aliis meritis processus attentis et aliis sua Excellentia insequendo conclusionem in Regia Audientia factam pronunciat, sententiat et declarat dictis hominibus de Tivissa non competere jus seu servitutem pascendi sua pecora in termino del Perelló et dictos homines del Perelló et illorum syndicum dicto nomine absolvendos fore et esse, sicuti cum presenti illos absolvit, a dicta servitute et illius prestatione et dictis hominibus de Tivissa et illorum syndico dicto nomine quo ad dictam servitutem per eos pretensam perpetuum scilicet fore et esse imponendum, sicuti cum presenti imponit; et consequenter pecora hominum de Tivissa capta per homines del Perelló eo quod absque illorum licencia pascebantur in termino del Perelló fuisse et esse legitime capta et procedi posse ad executionem bannorum seu penarum in que inciderunt homines de Tivissa pascendo sua pecora in termino del Perelló absque dictorum hominum del Perelló consensu et voluntate, in expensis neutram partem condemnat ex causa sed pro bistractis executionem fieri mandat. Vidit de Tamarit.

Lata fuit et promulgata huiusmodi sententia seu declaratio per nos seu in nostri personam per reverendum et dilectum Consiliarium Hieronymum Manegat, utriusque juris doctorem, Regium Cancellarium, et de nostro seu illius mandato lecta et publicata per dilectum regium Monserratum Carbonell, Sacre, Catholice et Regie Magestatis mandati scribam, regia auctoritate notarium publicum Barcinone populatum, in quadam //7r// camera domorum sue solite residentie quas fovet in presenti civitate in vico vulgo dicto de la Cucurella, die videlicet partibus ad audiendam nostram imo regiam sententiam seu declarationem assignata intitulata die decima mensis januarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, regnorumque regiorum (sic) videlicet citerioris Sicilie trigesimo quarto, ulterioris vero Sicilie, Hispaniarum et aliorum trigesimo secundo, Portugaliæ autem anno octavo, instantibus et dictam sententiam seu declarationem ferri et publicari humiliter petentibus et supplicantibus Joanne Fàbregues, sindaco dicti loci del Perelló, pro una parte et Joanne Alcayt, sindaco dicte ville de Tivissa, pro altera parte, et presentibus pro testibus Joanne Santinya, virgario Regie Audientie, et Bartholomeo Balle, notario¹⁸, et aliis pluribus in multitudine copiosa. Descamps, regens.

Sig+num Manrici de Lara, Sacre, Catholice et Regie Magestatis Consilarii, Locumtenentis et Capitanei Generalis in Principatu Cathalonie et Comitatus Rossillionis et Ceritanie, qui hanc sententiam tulimus eidemque sigillum regium impendenti iussimus apponendum.

Sig+num Bernardi Macip, Sacre, Catholice, Regie Magestatis mandati et secrestorum officii Sancte Inquisitionis scribe militisque ac regia auctoritate ubique terrarum sue regie dittonis notarii publici Barcinone populati, qui huiusmodi sententiam prolationi cuius Monserratus Carbonell, conscriba meus mandato interfuit eam in hanc publicam redigens formam scribi fecit et cum supraposito in ultima linea, ubi legitur "et Bartholomeo Balle, notario", et raso correcto in linea VIII^a, prime pagine primi folii, ubi legitur "ba, syndicus", clausit rogatus.

18. et Bartholomeo Balle, notario, *interlineat*.

Bernardus Macip, ex sententia in Regia Audientia lata et fuit probata cum scheda.

In Sententiarum Locumtenentie XVII, folio CCXXV.

4

1596, octubre, 10. Barcelona.

Executòria de la sentència sobre les pastures del terme del Perelló entre el Perelló i Tivissa.

R. A.C.A., Cancelleria, registre 4844, foli 195r-197r.

Executoria eiusdem.

Philippus, etc.

Bernardinus, etc. Dilectis et fidelibus regiis universis et singulis officialibus tam regiis, etc. Salutem et dilectionem. In causa seu questione que in Regia ducta extitit Audiencia sub examine magnifici et dilecti Consilarii regii Narcisi Pauli Regàs, utriusque juris et dicte doctoris, inter syndicum universitatis loci del Perelló, ex una, et syndicum universitatis ville de Tivissa, partibus ex altera, causis et rationibus apud acta dicte cause contentis legitimo preeunte processu die decima mensis januarii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, per tunc Locumtenentem Generalem in dictis Principati et Comitatus, referente dicto Michaeli de Tamarit, fuit lata sententia et declaracio in et cum qua in effectu fuit pronunciatum et sententiatum ac declaratum hominibus de Tivissa non competere jus seu servitutem pascendi sua pecora in termino del Perelló et dictos homines del Perelló et illorum syndicum dicto nomine absolvendos fore et esse sicuti cum dicta sententia fuerunt absoluti a dicta servitute et illius prestacione et dictis hominibus de Tivissa et illorum sindico quo ad dictam servitutem per eos pretensam perpetuum silentium fore et esse imponendum sicuti cum dicta sententia fuit impositum, et consequenter pecora hominum de Tivissa capta per homines del Perelló eo quod absque illorum licencia pascebantur in termino del Perelló fuisse et esse legitime //196r// capta¹⁹ et procedi posse ad executionem bannorum seu penarum in qua inciderunt homines de Tivissa pascendo sua pecora in termino del Perelló, absque dictorum hominum del Perelló consensu voluntate, ut predicta et alia in prechalendata sententia latius sunt contenta²⁰ ad quam habeatur relatio. Postmodum vero die date presencium legitimo preeunte processu, referente dicto magnifico Narciso Paulo Ragàs, visa regia sententia in dicta causa lata die decima mensis januarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, visa comitione exequutionis sententie praedictae alteri ex virgariis Regie Audiencie de consilio relatoris fienda die quarta februarii dicti anni millesimi quingentesimi octuagesimi septimi, visa cautione prestata per Joannem Fàbregues, syndicum del Perelló, pro exequenda dicta regia sententia que impugnata non fuit, visis apocis diversorum pignorum restitutionis pro parte dicti sindici del Perelló exhibitis, visa commissione facta de dicta causa per mortem dicti Michalis de Tamarit dicto magnifico Narciso Paulo Regàs, relatori infrascripto, visis literis citatoriis directis sindico et juratis dicte ville de Tivisa ad

19. *Precedit de facta, ratllat.*

20. concessa: "cessa" ratllat i a continuació "tenta".

continuandum dictam executionis causam et illarum presentatione, vists videndis, attentis attendendis, providimus quod fiat executio dicte regie sententie in et illius seriem et tenorem et pro his fierent littera executoriales oportuna scillata, soluto prius jure sigilli et quoniam parum prodesset sententias ferri et provisiones fieri nisi earum debita sequeretur executio. Eapropter, supplicatione nobis humiliter dicto nomine tenore praesencium ad penam florenorum auri Aragonum quingentorum regis inferendorum erariis requirendos ex vobis requirimus, aliis vero dicimus et mandamus quatenus, instati et requisiti pro parte syndici loci del Perelló, precalendatas nostras imo regias sententiam et provisionem et omnia et singula in eis contenta teneatis firmiter et observetis tenerique et observari faciatis easque exequimini et compleatis seu exequi et compleri faciatis operis //197r// per effectum juxta illarum series et tenores et cavete secus agere si gratiam regiam charam habetis et penam prepositam cupitis evitare.

Data Barcinone, die decima mensis octobris anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo²¹ sexto. Descamps, regens.

Idem pro exequatoria.

21. En lloc de nonagesimo.